

S A D R Ź A J

	Strana
1. SVRHA I CILJ	3
2. PODRUČJE PRIMJENE	3
3. DEFINICIJE I SKRAĆENICE	3
4. TOK POSTUPKA	3
4.1. Opće	3
4.2. Početni nadzor tvorničke kontrole i kontrole tvorničke proizvodnje	4
4.3. Priprema izvještaja	5
4.4. Vrednovanje rezultata početnog ispitivanja tipa i tvorničke kontrole proizvodnje..	5
4.5. Certifikat i izjava o usklađenosti	6
4.6. Označavanje građevinskih proizvoda.....	6
4.7. Dostava izvještaja i certifikata o fabričkoj kontroli proizvodnje	6
4.8. Arhiviranje zapisa o kvalitetu	6
5. REFERENTNI DOKUMENTI	6
6. OBR koji su sastavni dio OP	6

1. SVRHA I CILJ

Ova procedura propisuje postupak i odgovornosti pri ocjeni usklađenosti proizvoda od ekspaniranog polistirena za toplotnu izolaciju građevina od strane Tijela za certificiranje Instituta GIT d.o.o. Tuzla u skladu sa zahtjevima standarda BAS EN 13163/2009, BAS EN 13172/2009 i BAS EN 13499/2007.

2. PODRUČJE PRIMJENE

Procedura se primjenjuje u Tijelu za certificiranje građevinski proizvoda Instituta GIT

3. DEFINICIJE I SKRAĆENICE

akreditacija - zvanično priznanje osposobljenosti laboratorije za obavljanje određenih ispitivanja

akreditirana laboratorija - laboratorija kojoj je dodijeljena akreditacija

Institut GIT - Institut za građevinarstvo, građevinske materijale i nemetale d.o.o. Tuzla

TC – Tijelo za certificiranje

DSQ – dokumenti sistema kvaliteta

OBR - obrazac

OP - procedura

organ za akreditiranje - organ koji vodi i upravlja sistemom akreditiranja laboratorija i Tijela za certificiranje i koji dodjeljuje akreditaciju

SQ - sistem kvaliteta

PQ - poslovnik kvaliteta

RU - radno uputstvo

4. TOK POSTUPKA

4.1. Opće

Tijelo za certificiranje građevinskih proizvoda Instituta GIT će vršiti ocjenu usklađenosti toplotno-izolacionih proizvoda izrađenih od ekspaniranog polistirena u skladu zahtjevima standarda BAS EN 13163, BAS EN 13172 i BAS EN 13499 i postupcima datim u ovoj proceduri.

Nakon što je podnesen zahtjev za certificiranje, rukovodilac TC ga preispituje u skladu sa OP 7.1-01-Postupak certificiranja. Ukoliko je Tijelo za certificiranje Instituta GIT akreditirano i sposobno za certificiranje proizvoda na koji se zahtjev kupca odnosi, sa aspekta usvojenih metoda, i ako su sve razlike u shvaćanju zahtjeva između Tijela za certificiranje i podnosioca zahtjeva otklonjene, tehnički sekretar po nalogu rukovodioca Tijela za certificiranje, dostavlja kupcu ponudu i/ili ugovor za certificiranje proizvoda, aplikaciju za certificiranje proizvoda - OBR 7.1-01 i Izjavu o pravima i obavezama podnosioca zahtjeva – OBR 7.1-04.

Kada kupac Tijelu za certificiranje dostavi pisanu izjavu da prihvata ponudu ili ako potpiše ugovor, onda rukovodilac TC pravi plan aktivnosti u postupku certificiranja OBR 7.1-03 ma osnovu certifikaciona šeme OBR 7.1-02. Kupac je obavezan popuniti aplikaciju za certificiranje proizvoda (OBR 7.1-01), potpisati izjavu (OBR 7.1-04) i dostaviti ih Tijelu za certificiranje.

Ocjenjivanje usklađenosti toplotno-izolacionih proizvoda izrađenih od ekspaniranog polistirena se obavlja po sistemu ocjenjivanja usklađenosti 1,3 ili 3 kombinovanim sa sistemom 4 iz standarda BAS EN 13163, za upotrebu gdje mora biti zadovoljen uslov reakcije na požar (zavisno od klase reakcije na požar koju je objavio proizvođač), pogledati tabelu ZA.2-Sistem ocjenjivanja usklađenosti.

Ocjenjivanje usklađenosti kompaktnih fasadnih sistema (ETICS) baziranih na ekspaniranom polistirenu EPS provodi se prema normi BAS EN 13499, a sistem ocjenjivanja usklađenosti je 1 u skladu sa odredbama Pravilnika o certifikaciji građevinskih proizvoda.

Ocjenjivanje usklađenosti toplotno-izolacionih proizvoda izrađenih od ekspaniranog polistirena se obavlja po sistemu ocjenjivanja usklađenosti 1, odnosno, po sistemu ocjenjivanja usklađenosti 3 iz standarda BAS EN 13163, zavisno od klase ponašanja na požaru (tabela ZA.2 BAS EN 13163).

Obaveze proizvođača, odnosno ovlaštenog pravnog lica (TC) u postupku certificiranja date su u narednoj tabeli, prema BAS EN 13172:

Mandatno certificiranje usaglašenosti sistema (sistem ocjenjivanja)	-	1	3	4
Aneks standarda 13172/2009.	A	B ^a	C	D ^a
Zadaci i dužnosti proizvođača				
Sopstvena kontrola proizvodnje (SKP)	+	+	+	+
Početno ispitivanje tipa ^b	-	(-)	(-)	+
Ispitivanje uzoraka (učestalost ispitivanja data u proizvodnim standardima)	+	+	+	+
Izjava o usaglašenosti za proizvod	-	+	+	+
Zadaci TC				
Početni nadzor	+	+	-	-
Redovni nadzor	+	+	-	-
Početno ispitivanje tipa ^b	+	+	+	-
Kontrolno ispitivanje	+	-	-	-
Certifikacija proizvoda	+	+ ^c	-	-
<p>^aOva dva sistema se odnose na reakcije karakteristika zapaljivosti</p> <p>^bPočetno ispitivanje tipa će biti obavljeno samo od strane ovlaštenog tijela za određene karakteristike, i to: termička otpornost/termička provodljivost i debljina, ispuštanje opasnih plinova, oslobađanje korozivnih supstanci, čvrstoća na pritisak, paropropusnost i reakcija na požar.</p> <p>Početno ispitivanje za ostale relevantne karakteristike pri izvođenju CE znaka obavlja sam proizvođač.</p> <p>^cProizvodi certificirani u ovom slučaju odnose se samo na zahtjeve za navođenje CE znaka (npr. nema kontrolnog ispitivanja)</p>				

Dakle, prema BAS EN 13172., zadatak TC za početno ispitivanje tipa proizvoda će se bazirati na reakciji na požar, termalnoj otpornosti i debljini, ispuštanju opasnih plinova, čvrstoći na pritisak (za upotrebu kod velikog opterećenja), paropropusnosti vode i oslobađanju korozivnih supstanci.

Prema standardu BAS EN 13163, proizvođač je dužan odrediti deklarirane vrijednosti, kako toplotne otpornosti tako i toplotne provodljivosti i da pokaže da proizvod odgovara deklariranim vrijednostima. Svi rezultati ispitivanja početnog tipa, svih karakteristika moraju biti bolji ili jednaki od deklariranih vrijednosti.

4.2. Početni nadzor tvorničke kontrole i kontrole tvorničke proizvodnje

U skladu sa zahtjevima standarda BAS EN 13163 (tabela ZA.3), ukoliko se vrši ocjenjivanje usklađenosti po sistemu 1., TC će obaviti početno ispitivanje tipa, početni pregled tvornice i tvorničke kontrole proizvodnje, kao i redovni nadzor, ocjenu i odobravanje tvorničke kontrole proizvodnje. Sopstvena kontrola proizvodnje mora biti predmet stalnog nadzora, ocjena i potvrđivanja od strane TC, a sastoji se od rutinskih inspekcija, provođenja mjera u slučaju neusklađenosti i vanrednih inspekcija (prema Annex B, BAS EN 13172/2009). Predstavniku TC mora biti dozvoljen ulazak u fabriku, uključujući magacine, bez prethodne najave u bilo koje vrijeme tokom radnog vremena, da bi mogao izvršiti neophodne poslove vezane za nadzor.

Prema BAS EN 13172., rutinske inspekcije će se izvoditi dva puta godišnje i neće se najavljivati fabrici. Vanredne inspekcije će se izvoditi u: slučaju neusklađenosti, ako je proizvodnja bila prekinuta duže od šest mjeseci, slučajevima značajnih promjena u proceduri sopstvene kontrole proizvodnje, ili promjena u procesu proizvodnje i u slučaju zahtjeva trećeg lica uz saglasnost TC i proizvođača. Prepoznatljivi slučajevi neusklađenosti su:

- nedostaci koji su uočeni u procesu fabričke kontrole proizvodnje ili
- ukoliko proizvođač ne udovolji TC da pravilno obavi zadatak nadzornog pregleda ili
- ukoliko jedna ili više karakteristika iz tabele A1 standarda BAS EN 13172/2009 za ispitani proizvod ne odgovara deklariranim vrijednostima.

U slučaju neusklađenosti zahtijevaju se sljedeće aktivnosti:

TC će tražiti od proizvođača da ukloni neusklađenost i dostavi izvještaj o tome u roku od četiri sedmice. U zavisnosti od okolnosti, ukoliko TC ne prihvati dostavljenu dokumentaciju izvršit će vanrednu inspekciju po OP 7.9.-01. U slučaju c), TC će uzeti nove uzorke proizvoda, u periodu od četiri sedmice i ponovo ispitati sve relevantne karakteristike u skladu sa tabelom A1 standarda BAS EN 13172. Ispitivanje će se obaviti samo za osobine koje nisu zadovoljile ili su pod uticajem onih osobina koje nisu zadovoljile. Ako ponovno ispitivanje pokaže usklađenost sa proizvodnim standardom, smatrat će se da je

proizvod u redu. Ukoliko ne zadovolji, TC će povući certifikat o usklađenosti za grupu proizvoda iz koje je uzet ispitani uzorak.

Inspekcija se obavlja po proceduri OP 7.9-01- Procedura za početni i redovni pregled tvornice i tvorničke kontrole proizvodnje. Inspekciju obavljaju obučeni auditori sa liste auditora OBR 7.9-06 – Lista eksternih auditora. Inspekcija mora verifikovati fabričku proizvodnju i kontrolu tvorničke proizvodnje. Proizvođač mora obaviti sve radnje navedene u dodatku ZA.3 prije dolaska Tijela za certificiranje. Tijelo za certificiranje obavlja sve radnje navedene u tabeli ZA.3.

Tokom inspekcije – pregleda tvornice prave se zapisi o zapažanjima i odgovorima osoblja proizvođača na postavljena pitanja u OBR 7.9-04. - Izvještaj o početnom / redovnom pregledu tvornice i tvorničke kontrole proizvodnje.

Prilikom početne inspekcije tvornice, uzimaju se uzorci za početno ispitivanje tipa proizvoda. Početno ispitivanje tipa proizvoda će se bazirati na reakciji na požar, termalnoj otpornosti, ispuštanju opasnih plinova, čvrstoći na pritisak (za upotrebu kod velikog opterećenja), paropropusnosti vode i oslobađanju korozivnih supstanci. Kako bi se obezbijedila kontinuirana kontrola proizvodnje, TC će uzeti uzorke prilikom redovnog nadzora tvornice, a minimalno jednom godišnje radi kontrolnog ispitivanja. Za svaku grupu proizvoda uzet će se dovoljan broj uzoraka za nekoliko vrsta proizvoda. Ispitivanje uzoraka TC će povjeriti i podugovoriti sa laboratorijom koja ispunjava uslove navedene u tački 4.6.2 OP 7.9-01.

Nakon ispitivanja uzoraka, izvještaj o ispitivanju se putem interne dostavne knjige dostavljaju: rukovodiocu TC, osobi za vrednovanje i arhivi TC.

Proizvođač se obavezuje da rezultate svojih autokontrolnih ispitivanja dostavlja TC najmanje jednom u šest mjeseci.

U skladu sa zahtjevima standarda BAS EN 13163 (tabela ZA.4), ukoliko se vrši ocjenjivanje usklađenosti po sistemu 3., TC će uraditi početno ispitivanje tipa, dok je obaveza proizvođača sopstvena kontrola proizvodnje, kao i ispitivanje uzoraka (vidjeti prilog - sopstvena kontrola proizvodnje, učestalost ispitivanja u proizvodnim standardima).

Ukoliko se prilikom pregleda tvornice pronađe neusklađenost/zahtjev za poboljšanje prave se zapisi o utvrđenim neusklađenostima i / ili zahtjevima za poboljšanje (OBR 7.9-05). Eksterni auditori u zaključku navode da li je organizacija obavezna da ih izvjesti i dostavi dokaze o provedenim korektivnim akcijama. Odgovorna osoba iz tvornice na OBR 7.9-05 upisuje prijedlog korektivne akcije, a voditelj tima svoju saglasnost sa predloženim. Proizvođač je dužan da neusklađenosti otkloni u roku od četiri sedmice, te da o tome izvjesti TC. Izvještaj (OBR 7.9-04) pripremaju i ovjeravaju svojim potpisom osobe koje su izvršile inspekciju i predstavnici tvornice.

Na osnovu zapisa vođenih u tvornici vođa tima pravi OBR 7.9-04 – Izvještaj o početnom/redovnom pregledu tvornice i tvorničke kontrole proizvodnje koji dostavlja se rukovodiocu TC putem interne dostavne knjige i u arhivu SQ.

4.3. Priprema izvještaja

Nakon provedene inspekcije, vođa tima na osnovu OBR 7.9-04 sastavlja OBR 7.1-16 - Izvještaj o vrednovanju tvornice i tvorničke kontrole proizvodnje, a ovjeravaju ga svojim potpisom osobe koje su izvršile inspekciju. U izvještaju će biti navedeno šta je tokom inspekcije utvrđeno.

Ukoliko se tokom inspekcije utvrdile neusklađenosti ili zahtjevi za poboljšanje iste se moraju dokumentovano zatvoriti.

OBR 7.1-16- Izvještaj o vrednovanju tvornice i tvorničke kontrole proizvodnje, voditelj tima dostavlja rukovodiocu TC (putem interne dostavne knjige) i arhivi. Jedan primjerak se dostavlja tehničkom sekretaru. Ovaj OBR ovjeravaju svojim potpisom članovi tima.

4.4. Vrednovanje rezultata početnog ispitivanja tipa i tvorničke kontrole proizvodnje

Osoba za vrednovanje, na osnovu rezultata početnog ispitivanja tipa proizvoda (koji su urađeni od strane proizvođača –sistem 4), koje mu je dostavio rukovodilac TC putem interne dostavne knjige, sastavlja OBR 7.1-17- Izvještaja o vrednovanju početnog ispitivanja tipa/vrednovanja redovnog ispitivanja.

U skladu sa tačkom 4.1., osoba za vrednovanje će šest mjeseci nakon sastavljanja OBR 7.1-17, tražiti od proizvođača dostavljanje rezultata samokontrolnih ispitivanja.

Vrednovanje rezultata tvorničke kontrole će se izvršiti u periodu od mjesec dana od dana izdavanja Izvještaja o vrednovanju početnog ispitivanja tipa/redovnog ispitivanja - OBR 7.1-17 pravi osoba za vrednovanje.

Izvještaj o vrednovanju početnog ispitivanja tipa/redovnog ispitivanja (OBR 7.1-17 (uzimanje uzoraka u toku godine tačka 4.1), osoba za vrednovanje će dostaviti rukovodiocu TC (putem interne dostavne knjige), naručiocu (putem pošte) i u arhivu DSQ. Vrednovanje rezultata ispitivanja proizvođača će se obavljati svakih šest mjeseci, za sve navedene sisteme ocjenjivanja.

Osoba za vrednovanje na osnovu rezultata početnog ispitivanja tipa proizvoda (koji su urađeni od strane podgovarača Laboratorije – sistem 1 i 3) koji su mu dostavljeni putem interne dostavne, sastavlja izvještaj o vrednovanju početnog ispitivanja tipa - OBR 7.7-17.

Prije nego što se obavi početno ispitivanje tipa, proizvođač je dužan dati deklarisanu vrijednost za svaki tip proizvoda u skladu sa BAS EN 13163.

Prije stavljanja u promet ili u slučaju promjena u proizvodnji ili ulaznim sirovinama, koje znatno utiču na usklađenost proizvoda, proizvođač mora provesti početno ispitivanje tipa proizvoda. Početno ispitivanje tipa proizvoda mora biti odobreno od Tijela za certificiranje.

4.5. Certifikat i izjava o usklađenosti

Ukoliko se ocjena usklađenosti obavlja po sistemu ocjenjivanja usklađenosti 1, 3 ili 3 sa 4, a na osnovu rezultata tvorničke kontrole proizvodnje OBR 7.1.16- Izvještaj o vrednovanju tvornice i tvorničke kontrole proizvodnje i OBR 7.1-17 – Izvještaja o vrednovanju početnog ispitivanja tipa/redovnog ispitivanja, rukovodilac Tijela za certificiranje donosi OBR 7.1-05- Odluku o izdavanju/potvrđivanju certifikata o usklađenosti (Pravilnik o ocjenjivanju usklađenosti građevinskih proizvoda, „Službene novine Federacije BiH“ broj 88/2010-samo za sistem ocjenjivanja 1). Na osnovu certifikata o usklađenosti, proizvođač, uvoznik ili ovlašteni zastupnik će izdati izjavu o usklađenosti.

Ukoliko se ocjena usklađenosti obavlja po sistemu ocjenjivanja usklađenosti 3 i/ili 3 sa 4 na osnovu Izvještaja o vrednovanju početnog ispitivanja tipa/redovnog ispitivanja OBR 7.1-17, rukovodilac TC će obavijestiti putem dopisa proizvođača, uvoznika ili ovlaštenog zastupnika da je obavezan izdati izjavu o usklađenosti.

Potvrđivanje izdatog certifikata o usklađenosti, rukovodilac Tijela za certificiranje će izvršiti na osnovu OBR 7.1-17-Izvještaja o vrednovanju početnog ispitivanja tipa/vrednovanju redovnog ispitivanja, gdje će se vrednovati rezultati redovnog ispitivanja (uzorci uzeti od strane TC) ili vrednovanja rezultata proizvođača u redovnoj kontroli.

4.6. Označavanje građevinskih proizvoda

Kada se za toplotno-izolacione proizvode izrađene od ekspandiranog polistirena utvrdi, prethodno navedenim postupkom, da su im tehnička svojstva u skladu sa zahtjevima standarda BAS EN 13163, označavaju se znakom usklađenosti. Izgled znaka usklađenosti definisan je Pravilnikom o označavanju građevinskih proizvoda („Službene novine Federacije BiH“ broj 88/2010). Rukovodilac Tijela za certificiranje je obavezan putem dopisa obavijestiti proizvođača, uvoznika ili ovlaštenog zastupnika da je obavezan označiti svoj građevinski proizvod znakom usklađenosti.

4.7. Dostava izvještaja i certifikata o fabričkoj kontroli proizvodnje

OBR 7.1.14- Izvještaj o vrednovanju tvornice i tvorničke kontrole proizvodnje dostavlja: rukovodiocu TC, naručiocu i u arhivu SQ.

OBR 7.1-15 - Izvještaj o vrednovanju početnog ispitivanja tipa / Izvještaj o vrednovanju redovnog ispitivanja dostavlja se rukovodiocu TC, naručiocu i u arhivu SQ.

Tehnički sekretar prema OP 8.3-03 - Prijem, distribucija i otprema pošte, certifikat o usklađenosti dostavlja:

- naručiocu (proizvođač, uvoznik ili ovlašteni zastupnik)
- Federalnoj upravi za inspeksijske poslove i
- Federalnom ministarstvu prostornog uređenja

4.8. Arhiviranje zapisa o kvalitetu

Arhiviranje zapisa koji se odnose na postupak certificiranja vrši tehničar DSQ, u skladu sa procedurom OP 8.3-02 - Upravljanje zapisima o kvalitetu.

Certifikat o usklađenosti se u skladu sa Pravilnikom o ocjenjivanju usklađenosti građevinskih proizvoda („Službene novine Federacije BiH“, broj 88/2010) čuva trajno.

5. REFERENTNI DOKUMENTI

- Standardi BAS EN ISO/IEC 17025; BAS EN ISO/IEC 17065; BAS EN 13163 i BAS EN 13172
- PQ-17065 - Poslovnik kvaliteta za certificiranje građevinskih proizvoda
- OP 8.3-02 - Upravljanje zapisima o kvalitetu
- OP 8.3-03 - Prijem, distribucija i otprema pošte
- OP 7.1-06 - Postupak certificiranja
- OP 7.9-01- Procedura za početni i redovni pregled tvornice i tvorničke kontrole proizvodnje.

6. OBR KOJI SU SASTAVI DIO OP

- Certifikat o usklađenosti

- OBR 7.1.16- Izvještaj o vrednovanju tvornice i tvorničke kontrole proizvodnje
- OBR 7.1-17 - Izvještaja o vrednovanju početnog ispitivanja tipa/vrednovanju redovnog ispitivanja.
- OBR 7.1-01 - Aplikacija za certificiranje proizvoda
- OBR 7.1-04- Izjava o pravima i obavezama podnosioca zahtjeva
- OBR 7.9-04 - Izvještaj o pregledu tvornice i tvorničke kontrole proizvodnje
- OBR 7.9-05- Zapisi o utvrđenim neusklađenostima i / ili zahtjevima za poboljšanje
- OBR 7.9-06 – Lista eksternih auditora
- OBR 7.1-05- Odluka o izdavanju certifikata,
- OBR 7.1-03- Plan aktivnosti,
- OBR 7.1-02- Certifikaciona šema,